
Siketek és nagyothallók számára kiképzett jelző kutyák vizsgaszabályzata

1. A vizsgán való megfelelés általános követelményei

- a.) A párosnak bizonyítania kell, hogy a kutya kiegyensúlyozott és bármilyen környezetben képes együttműködni a gazdájával úgy, hogy közben nyilvános helyeken konfliktusmentesen tud alkalmazkodni a többi ember igényeihez is.
- b.) Az adott gazda speciális igényeihez igazított, és a vizsga helyszínén nem végezhető hangjelző feladatok végrehajtására és ellenőrzésére a gazda otthonában kell sor kerülni. A feladatok végrehajtásáról értékelhető videofelvételt kell készíteni. A videofelvétel elkészítése és vizsgabizottság számára való eljuttatása a kiképző szervezet feladata.
- c.) Amennyiben a gazda nemcsak hallásában, hanem verbális képességeiben is korlátozott, az utasítások kiadása más módon is történhet, illetve a vizsga megkezdése előtt erről egyeztetni kell a vizsgabizottsággal.

2. A vizsgafeladatok

2.1. Megbízhatósági teszt nyilvános helyen – alapengedelmesség és közlekedésbiztonság ellenőrző feladatai

2.1.1.

Helyszín: parkoló.

Feladat célja: Közlekedési eszközből való biztonságos ki-be szállás a kutyával.

Feladat leírása: A vizsga helyszínére érkező gazda és kutyája kiszáll az öt szállító járműből, illetve távozáskor beszállnak a járműbe.

Az értékelés szempontjai: Mindig látszania kell annak, hogy a gazda kontrollálja a kutya akcióit. A kutya nem ugorhat ki-be utasítás nélkül, nem szaglászhat, bóklászhat a jármű mellett. Amennyiben autóval érkeznek-távoznak, kívánatos, hogy a kutya türelmesen (ülve vagy fekve) várjon, míg a gazda elkészül a ki-be szállással.

2.1.2.

Helyszín: Kutya sétáltatására, piszkoltatására alkalmas terület (pl. park, kutya-futtató)

Feladat célja: Piszkoltatás, behívás nagyobb távolságról (szabad játékból), idegen kutyával való találkozás.

Feladat leírása: A gazda pórázon vezetve a kutyát megközelíti a piszkoltatásra alkalmas területet, piszkoltat, majd a hámot-pórázt eltávolítva szabadon engedi a kutyát. A vizsgázó kutya találkozik

és játszhat idegen kutyával. A Vizsgáló a vizsgabizottság kérésére behívja és közlekedésre alkalmas állapotba hozza az állatot (hám, póráz feltevése).

Az értékelés szempontjai: A kutya, amennyiben épp szüksége van, a gazda kérésére pórázon kell, hogy elvégezze a dolgát, a gazda erre a kutyának legalább 1 perc időt hagy. Csak a gazda engedélyére mehet játszani (nem a póráz levételekor magától), hívásra visszajön (több hívójel megengedett). Nem távolodik el hallótávolságon kívülre. Kérésre bebújik a nyakörvbe, hámba. Idegen kutyákkal közömbös, barátságos, de legalábbis kontrollálható a viselkedése.

2.1.3.

Helyszín: A vizsga helyszínéül szolgáló terület (pl. bevásárlóközpont)

Feladat célja: Épület megközelítése, forgóajtón, vízlevezető rácson való áthaladás, liftezés.

A feladat leírása: A vizsgabizottsággal előre egyeztetett útvonalon haladva megközelítik az épületet, és azon belül az előre meghatározott helyre mennek, miközben lehetőleg áthaladnak vízlevezető rácson, forgóajtón és használnak liftet.

Az értékelés szempontjai: A kutya nyugodtan kell, hogy haladjon a gazda oldalán és nem mutathat félelmet a bejáratnál vagy a liftezés során sem. A kisebb rácsot átugorhatja, de csak ha így nem rántja meg a gazdát. A liftajtóban a gazda irányítását követve előre megy, vagy hátra marad, ha a póráz nem elég hosszú, az akciót szabadon is jól kontrollálható módon hajtja végre. A liftben a lehető legpraktikusabban helyezkedik, hogy ne legyen útban. Több vezényszó adása megengedett, de jutalomfalat nem lehet a gazda kezében, vagy a kutya számára látható helyen. Amennyiben a gazdának úgy kényelmes vagy praktikus, a kutyát ölbe veheti.

2.1.4.

Helyszín: A vizsga helyszínéül szolgáló terület (pl. bevásárlóközpont).

Feladat célja: Közömbösség idegen emberekkel.

A feladat leírása: A vizsgáztatók által felkért idegen személyek (1-1 felnőtt illetve lehetőség szerint gyerek is) külön-külön a vizsgálóhoz lépnek és megpróbálnak a kutyával kontaktust teremteni.

Az értékelés szempontjai: A kutyát simogatni vágyó felnőttek (illetve gyerek) nem vonhatják el a kutya figyelmét a gazdáról. A kutya semmilyen körülmények között nem mozdulhat el a helyéről, végig a gazdát kell figyelnie. Az idegenek a gazda engedélyével röviden hozzá érhetnek, vagy megsimogathatják a kutyát. A kutya nem üdvözölheti őket felugrálva, vagy a gazdát otthagya, csupán passzívan „tűrheti” a simogatást, lehetőleg a gazdát figyelve.

2.1.5.

Helyszín: A vizsga helyszínéül szolgáló terület (pl. bevásárlóközpont).

Feladat célja: Behívás ültetésből.

A feladat leírása: A gazda egy kijelölt helyen ültetésben hagyja a kutyát, majd a pórázát ledobva kb. 10 méterre eltávolodik. Kb. 5 másodperc várakozás után magához hívja a kutyát.

Az értékelés szempontjai: A kutya által felvett testhelyzetnek nincs nagy jelentősége, csak annak, hogy a kutya figyelje a gazdát és hívásra gazdájához menjen.

2.1.6.

Helyszín: Zsúfolt hely, figyelemelvonó szociális (emberek) és fizikai (zaj, illatok) ingerekkel.

Feladat célja: Ültetés különböző helyzetekben.

A feladat leírása: Legalább két különböző alkalommal, például büfépult mellett, illetve amikor egy idegennel beszélget a gazda, a gazda utasítására a kutya leül.

Az értékelés szempontjai: Jó, ha a kutya az első szóra vagy jelre leül, de fontosabb követelmény, hogy ne kelljen hangosan, keményen kiadni a vezényszót.

2.1.7.

Helyszín: Zsúfolt hely, figyelemelvonó ingerekkel.

Feladat célja: Fektetés különböző helyzetekben.

A feladat leírása: Legalább három különböző alkalommal a gazda lefekteti a kutyát. A szituációk különbözők: (I) gyorsétteremben (illetve más arra alkalmas helyen) étkezéskor az asztal alatt, (II) nagy, zajos rakodó kocsis elhaladásakor, (III) tömegben miközben egy idegen (az egyik vizsgáztató) természetes mozdulattal átlépi a fekvő kutyát. A fektetés végén a gazda egyhelyben maradva vezényszóval ülteti/állítja fel a kutyát, és csak akkor indul el, amikor a kutya már nem fekszik.

Az értékelés szempontjai: A kutya az utasítást végrehajtja, és nyugodtan fekszik az átlépés alatt is, ideális esetben a gazdát nézi. A zajos környezeti ingerek esetén a kutya intenzív reakciókat adhat, amelyek alkalmasak a gazda figyelmeztetésére, ugyanakkor nem utalnak erős félelemre.

2.1.8.

Helyszín: Étterem, kávézó, illetve más étkezésre alkalmas hely.

A feladat célja: Élelem-megtagadás.

A feladat leírása: A kutya nyugodtan fekszik az asztal alatt, úgy hogy a környezetét ne zavarja. Az egyik kutya számára idegen vizsgáztató a kutya közelében leejt egy falatot a földre. A falat lent marad 3-5 percig. (Végül ki kell dobni, a kutya nem kaphatja meg.)

Az értékelés szempontjai: Jó, ha a kutya látva a falatot elfordítja vagy leteszi a fejét, de semmiképp nem nyúl a falathoz. A gazda rászólhat a kutyára, de nem használhatja a pórázát, és nem érhet a kutyához.

2.1.9.

Helyszín: A vizsga helyszínéül szolgáló terület (pl. bevásárlóközpont) valamely védett, kevésbé forgalmas pontja.

A feladat célja: Helyben maradás idegen helyen a gazda távollétében.

A feladat leírása: A gazda egy fal melletti védett helyen (pl. a mosdó bejárati ajtajánál lefekteti a kutyát, és eltávozik (pl. bemegy a mosdóba), Majd 3-5 perc elteltével kijön és folytatják a sétát. A vizsgabizottság tagjai végig a kutya közelében maradnak.

Az értékelés szempontjai: A kutya nyugodtan fekszik, nem állhat fel, vagy mehet arrébb, csak ha valamilyen külső körülmény erre kényszeríti, például arra tolnak egy bevásárlókocsit, ami elütné, ha nem menne arrébb. Akkor sem állhat fel, ha barátságosan hívogatják. (Erről azért lehetőleg le kell beszélni az arra járókat.) A gazda visszatértekor a kutya kontrollált módon mutathatja ki örömet, majd rövid idő elteltével továbbhaladnak.

2.2. Speciális halló-kutya feladatok

2.2.1.

Helyszín: A vizsga helyszínéül szolgáló terület (pl. bevásárlóközpont)

A feladat célja: Telefoncsörgés jelzése.

A feladat leírása: A gazda telefonszámát a vizsgabizottság egy tagja egy előre meg nem határozott időpontban hívja. A kutyának azt előre bejelentett módon jeleznie kell a gazdának.

Az értékelés szempontjai: A kutya azonnal és egyértelműen jelez. Fontos, hogy a közelben csörgő idegen telefonokat ne jelezze be.

2.2.2.

Helyszín: A gazda otthona.

A feladat célja: Hangadás (ugatás), majd csönd kérésre.

A feladat leírása: A gazda jelére a kutya hangot ad, majd az újabb jelre elhallgat, csöndben marad.

Az értékelés szempontjai: A kutya a vezényszavakra gyorsan és megfelelő módon reagál. Mivel a gazda nem hallja a kutya esetleges ugatását, fontos, hogy a kutya a tréning során megtanulja a hangadás kontrollját. Süket-néma gazda esetén pedig a hangadásnak fontos funkciója lehet.

2.2.3.

Helyszín: A gazda otthona.

A feladat célja: Háztartási zajok (legalább kettő különböző zaj) gazda egyéni igényeinek megfelelő jelzése.

A feladat leírása: Adott helyzetben (például: gyereksírás, kukta/vízforraló, ajtócsengő vagy kopogás, tűzjelző megszólalása) a kutya a gazda számára egyértelmű módon jelez.

Az értékelés szempontjai: A kutya a hangra gyorsan és megfelelő módon kell reagáljon.

Amelyik feladat a vizsga időpontjában végrehajtható (pl. ajtócsengő, kopogás, telefon, ébresztő óra, tűzjelző, stb.) azt a helyszínen kell vizsgálni. Amennyiben valamelyik specifikus hangjelzési feladat nem hajtható végre, (pl. gyereksírás, stb.) abban az esetben videofelvétel bemutatásával kell a kiképző szervezetnek, illetve a gazdának a vizsgabizottság előtt hitelt érdemlően igazolnia a feladat végrehajtásának képességét.

A vizsgabizottságnak legkésőbb a vizsgát megelőző 3. napon kell benyújtania a videofelvételt, melyhez csatolni kell a gazdajelölt, valamint az esemény bekövetkezésekor jelen lévő személyek írásbeli nyilatkozatait, mely a videofelvétel hitelességét, a felvétel készítésének időpontját, helyszínét, valamint adatait tartalmazza. A videofelvétel elbírálásra való alkalmasságát a vizsgabizottság saját hatáskörében dönti el, amennyiben úgy ítéli meg, hogy a felvétel alkalmatlan a kutya képességeinek objektív értékelésére, úgy a gazdajelöltet, illetve a kiképző szervezetet újabb felvétel elkészítésére kötelezheti. A vizsga lezárására csak akkor kerül sor, ha a kiképző szervezet az újabb – értékelésre alkalmasnak minősített – videofelvételt benyújtja. Az új videofelvételt a vizsgát követő 30 napon belül be kell nyújtani. A benyújtás elmulasztása vagy határidőn túli teljesítése esetén a vizsgabizottság az adott feladatot „Nem felelt meg” minősítéssel kell értékelje.

3. Az egyes feladatok végrehajtása és értékelése

A vizsgafeladatokat a vizsgázó a vizsgabizottság utasításai alapján, a bizottság által kiválasztott körülmények között és az általa meghatározott sorrendben kell végrehajtsa. A soron következő feladatot a bizottság a vizsga során nevezi meg, a sorrendről a vizsgázónak előzetes információja nincsen.

Az egyes feladatok (összesen 12) értékelését a vizsgabizottság tagjai külön-külön végzik el az előre nyomtatott értékelőlapok felhasználásával. Az értékelés a megadott szempontok mérlegelése alapján háromfokozatú skála alkalmazásával történik (kiválóan megfelelt, megfelelt, nem felelt meg). Ha a körülmények, vagy a gazda állapota nem teszik lehetővé, maximum két feladat a vizsgabizottság beleegyezésével elmaradhat. A vizsga befejeztével a vizsgabizottsági tagok egyeztetik vizsgalapjaikat és közös mérlegelés után hoznak végleges döntést a vizsga eredményességéről. Ha a bizottság az alább megadott szabályok alkalmazásával sem tudja egyértelműen eldönteni a vizsga minősítését, akkor az elnök véleményét kell döntőnek tekinteni.

Az egyes feladatok minősítése azonos azzal a minősítéssel, amit a vizsgabizottság tagjainak többsége adott.

A vizsgát SIKERES-re kell minősíteni, amennyiben:

-legfeljebb egy feladat esetében adott a bizottság tagjainak többsége „Nem felelt meg” minősítést, vagy maximum 2 feladat esetében a bizottság tagjai közül legfeljebb egy adott „Nem felelt meg” minősítést.

Minden egyéb esetben a vizsgát SIKERTELEN-re kell minősíteni.
